

8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SBS'YE YÖNELİK METAFORİK ALGILARI¹

Oğuzhan KARADENİZ

*Yrd. Doç. Dr. Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü,
oguzhan.karadeniz@beun.edu.tr*

Harun ER

*Yrd. Doç. Dr. Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü,
erharun06@gmail.com*

Zafer TANGÜLÜ

*Yrd. Doç. Dr. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü,
zafertangulu@mu.edu.tr*

ÖZET

Bu çalışma, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından süreç içerisinde çeşitli isimler altında düzenlenen, o yılın öğretim programlarında belirtilen kazanımları elde etme seviyesinin ölçüleceği Seviye Belirleme Sınavı'nın 8. sınıf öğrencileri tarafından metafor boyutunda nasıl algılandığını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışma 2011-2012 öğretim yılında ülkemizde orta ölçekteki A ilinin X ilçe merkezinde, orta büyüklükteki bir okulda öğrenim gören 114 8. sınıf öğrencisine uygulanmıştır. SBS'ye yönelik kavramlar verilerek bir metafor yazmaları istenmiştir. Elde edilen veriler nitel araştırma tekniklerinden içerik analiziyle elde edilmiş ve değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda ilköğretim 8.sınıf öğrencilerinin; "SBS sınavının" zihinlerinde olumlu bir imaja sahip olmadığı, SBS hazırlık sürecinde "dershane ve çalışmak" ile ilgili hem olumlu hem olumsuz, "SBS'de başarılı olma, olamama ve başaramama korkusuna" ilişkin olumsuz ve kaygı verici ve "SBS hazırlık sürecinde öğretmenler ve aileye" ilişkin ise önemli ve motive edici bir unsur şeklinde metaforlar türettikleri görülmektedir. Ayrıca araştırmanın sonuçlarına göre günümüzde "Temel Öğretimden Orta Öğretime Geçiş" sistemi adı altında yapılan sınava yönelik de önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Seviye Belirleme Sınavı, metafor, dersane algısı, sınav algısı.

THE METAPHORICAL PERCEPTIONS OF THE 8TH GRADE STUDENTS FOR PT

ABSTRACT

This study has been prepared to determine how the 8th grade students perceive the Placement Test (PT) in metaphor-size which is organized under different names by Ministry of Education within the process and measure the level of the acquirements that are defined in the curriculum of that year. The study has been applied in B center of a medium scaled A city in our country on 92 8th grade students who study at a middle size school in 2011-2012 school year. They have been given the concepts relating to PT and asked to write a metaphor. The data have been acquired and evaluated with content analysis which is one of the qualitative research methods. At the end of the study, it has been seen that the 8th grade students form metaphors as a factor relating if the "PT" has a positive image on their minds, which are both positive and negative metaphors relating "course and studying" in the process of PT preparation, which are negative and worrying metaphors relating the fear of "being successful and unsuccessful in PT" and which are important and mativator metaphors relating "teachers and parents" in the process of PT preparation. According to the results of the research, the suggestions have also been made about the exam which is applied under the name of "Transition From Basic Education to Secondary Education" today.

Key Words: Placement Test, metaphor, perception of course, perception of exam.

¹ Bu araştırmanın bir bölümü, VI. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresinde (3-5 Ekim 2013, Trabzon/Türkiye) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Ülkelerin ihtiyaç duydukları, arzu ettikleri insan tipinin yetiştirilmesi eğitim ile mümkün olmaktadır. Eğitim bir ülkenin ekonomisinden, toplumsal yaşantısına kadar birçok alanda etkilidir. Böylesine önemli bir iş ancak programlı bir şekilde organize edildiğinde istenen başarı sağlanabilecektir (Çepni ve Çil, 2012: 2).

Ortaokul eğitiminden sonra öğrencilerin eğitimlerini devam ettireceği ortaöğretim kademesi; öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde hem yükseköğretime hem de meslek alanlarına hazırlamaktadır (Demirel, 2008). Bu bakımdan ortaöğretim kademesi öğrencilerin geleceğinin belirlenmesinde önemli bir role sahiptir. Dolayısıyla da öğrencilerin ortaöğretimde hangi eğitim kurumunda öğrenimlerini devam ettireceklerinin uygun bir şekilde belirlenmesi gerekir (Metin, 2013: 68).

Sınavlar, dünyanın birçok ülkesinde çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Türkiye, kullanılış amaçları bakımından sınav çeşitliliğine sahip bir ülkedir (Bal, 2011: 200). Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı, 2009 yılında uygulanan ilköğretim 2. Kademe Seviye Belirleme Sınavı (SBS), ulusal ölçekte yapılan, derecelendirmeden daha çok yerleştirme dolayısıyla eleme kaygısı taşımaktadır. Sınavın amacı, bir üst kuruma devam etmek isteyen öğrencileri aldıkları puanlara göre okullara yerleştirmektir (Aşıcı vd., 2012: 1051). Seviye Belirleme Sınavı (SBS), Millî Eğitim Bakanlığı tarafından; "ilköğretimin 6, 7 ve 8. sınıflarında öğrencinin derslerden, o yılın öğretim programlarında belirtilen kazanımları elde etme seviyesinin ölçüleceği, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından her yıl haziran ayında ders kesiminden sonra düzenlenen merkezi sistem sınavları" olarak tanımlanmıştır (MEB, 2008: 12). SBS, zorunlu bir sınav olmamakla birlikte ortaöğretim kurumlarına yerleştirmede etkisi dikkate alındığında, dolaylı olarak zorunlu bir sınav görünümünde olmuştur.

SBS daha önceki yıllarda değişik isimler altında uygulanmakla beraber 2009 yılından itibaren ise 6, 7 ve 8. sınıfların katılımıyla SBS adı altında uygulamaları başlatılmıştır. 2010 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından SBS uygulamasının kademeli olarak yürürlükten kaldırılması ve OGES kapsamında 8. sınıf sonunda uygulanacak tek bir sınava dayalı bir değerlendirme modeline geçilmesi kararı alınmıştır (EARGED, 2010).

EARGED'in (2010: 62) yaptığı araştırma kapsamında üniversitelerden alınan görüşlerde, SBS'nin dolaylı etkilerinden birinin, dersanelere olan bağımlılığın azaltılacağı ve dershaneye gidilmesine ihtiyaç kalmayacağı yönündeki söylemlere atıfta bulunularak geline noktanın bundan çok farklı olduğu ifade edilmektedir. 4. ve 5. sınıf düzeyine kadar indirgenmiş öğrenci kayıtları, bir yandan dershaneye gitme yaşının düştüğünü diğer yandan dershaneye gitme süresinin arttığını göstermektedir. Bu noktada dersanelere olan yönelim ve bağımlılığın artmış olduğu, bir tespit ve görüş olarak belirtilmektedir. Bu yönelimin temelinde; SBS ile öğretim programı arasındaki ilişkinin yeterince anlaşılammış olması, ortaöğretimdeki okul çeşitliliğinin talepleri karşılamakta yetersiz kalması, ailelerin çocuklarının geleceklerine yönelik yoğun kaygıları vb. nedenler doğrultusunda SBS'nin, amacından uzak bir şekilde gerek öğrenci ve veliler, gerek öğretmen ve yöneticiler tarafından bir yarışma mantığı içerisinde algılanması yatmaktadır. Dershaneye gönderme, aileler için bir zorunluluk olarak görülmektedir. Bu noktada "Veliler, dersanelere neden yöneliyor? Okul eğitim ve öğretim ihtiyaçlarını

karşılımda yetersiz mi kalıyor?” gibi soruların yanıtlarının aranması gerekliliği üzerinde durulmaktadır (EARGED, 2010: 62).

Yine üniversitelerden elde edilen görüşlerde üzerinde ısrarla durulan öncelikli etkinin “sınav stresi ve kaygısı” olduğu görülmektedir. Sınav stresi ve kaygısı, başlı başına olumsuz bir durum olarak değerlendirilirken SBS'nin bunu tetikleyen önemli bir etken olduğu vurgulanmaktadır. SBS süreçlerine bağlı olarak öğrencilerde oluşan sınav stresi ve kaygısı, öğrenciler üzerindeki aile baskısı ile ilişkilendirilmektedir. Aileler “gelecek kaygısı” gibi doğal karşılanabilecek içgüdüsel davranışları ya da toplumsal beklenti düzeylerinin yüksek olması nedenleriyle çocuklarını erken yaşlarda okul dışı öğrenme kaynaklarına yönlendirmektedirler. Bu durum dersane, özel ders gibi okul dışı öğrenme kaynaklarına yönelimin 3. ve 4. sınıf düzeylerine kadar inmesine yol açmıştır. Henüz 4. sınıfta oyun çağının gereklerine ters bir eğitim almaya başlayan çocuklar, depresyona daha açık hale gelmektedirler. Ayrıca bu dönem, çocukların stresle başa çıkma davranışlarına henüz sahip olmadıkları ‘ön ergenlik dönemi’ olarak değerlendirilmekte, dolayısıyla çocukların özellikle psikolojik açıdan önemli bir tehdit altında kaldıkları vurgulanmaktadır (EARGED, 2010: 67).

Üniversitelerin, “SBS, psikolojik, sosyal ve fiziksel açıdan çocukları olumsuz yönde etkilediği gibi aileleri de benzer şekilde olumsuz etkilemektedir. Ailelerde çocuklarına karşı SBS hazırlık sürecinde yeterince yardımcı olamadıkları düşüncesine bağlı olarak bir suçluluk psikolojisi oluşabildiği belirtilmektedir. Bu durum bir yandan çocuk üzerindeki aşırı baskıyı ortaya çıkarırken diğer yandan aile içi ve toplumsal ilişkilerde bir gerginliğin kaynağı olarak görülmektedir” (EARGED, 2010: 68) ifadeleri bu sınavın öğrenciler üzerinde oluşturduğu etkiyi ortaya koyması açısından büyük önem arz etmektedir.

EARGED'in (2010) 100 ilköğretim okulu ve 400 katılımcı, 22 Eğitim Müfettişleri Başkanlığı, 24 eğitim fakültesi ve 7 sivil toplum kuruluşu ile yapmış olduğu araştırma sonucunda SBS'nin eğitim sistemi üzerindeki genel etkileri ile öğrenci, veli, öğretmen ve okullar üzerindeki etkilerine yönelik önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Özellikle SBS'nin duygusal, psikolojik, sosyal ve fiziksel etkilerinin oldukça olumsuz olduğu görüşlerine yer verilmesi dikkate değerdir.

“Seviye Belirleme Sınavı nasıl olmalıdır?” sorusu gündemde sürekli yer alan güncel bir tartışma konusudur. Ortaöğretime geçişte önemli bir yer tutan bu sınavla ilgili olarak farklı kişiler farklı bakış açıları sunmuştur. Yıllardır birçok tartışmaya zemin hazırlayan bu sınavla ilgili sıkıntılar halen daha giderilememiştir. MEB 2013 tarihi itibarıyla SBS'yi kaldırarak yerine TEOG adıyla yeni bir sınav sistemi getirdiği görülmektedir. Temel Öğretimden Orta Öğretime Geçiş sistemine göre öğrenciler, Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, TC. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Yabancı Dil derslerinden 1. ve 2. yarıyıl olmak üzere toplam 12 sınava tabi tutulacaklardır. SBS'nin eleştirildiği bir dönemde böyle bir sisteme geçilmesi bu alanda yapılan araştırma sonuçlarının önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada yer alan araştırma probleminin daha iyi ortaya konması için “metafor” kavramının açıklanması büyük önem arz etmektedir. Metafor, bilinenler desteğiyle bilinmeyen anlatmak ve bir olgunun

benzetmelerinden yola çıkarak o olguyu bilinir hale getirilmesini sağlamaktır (Balci, 2003: 30). Metaforlar bir nesnenin niteliğini, özelliğini daha iyi açıklayabilmek için bir başka nesne ya da eylemden yararlanarak onu anımsatma yoluyla oluşturulur (Morgan, 1997; akt: Özdemir, Akkaya, 2013).

Türkiye’de metaforun bir algı aracı olarak kullanıldığı eğitimle ilgili yayınlanan çalışmaların (Aydoğdu, 2008; Balci, 1999; Cerit, 2008; Çiftçi ve Tangülü, 2013; Demir, 2007; Oğuz, 2009; Özdemir, 2012; Saban, 2009, 2011; Yalçın ve Erginer, 2012) daha çok okul, okul idaresi, öğretmenler, öğrenciler ve bazı ders konularına yönelik yapıldığı görülmektedir. Ancak gerek SBS’ye gerekse ilk kez 2013’te uygulamaya koyulan TEOG’a yönelik öğrenci algılarını metafor boyutunda inceleyen bir araştırmanın olmadığı görülmektedir. Bu açıdan bakıldığı zaman SBS ve bu sınavın öğrenciler tarafından metaforik algılanış biçimi önemli bir hal almaktadır. Araştırmamızda 8. sınıf öğrencilerinin SBS’ye yönelik metaforik algılarının ortaya konması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. 8. sınıf öğrencilerinin “SBS” ile ilgili türettikleri metaforlar nelerdir?
2. 8. sınıf öğrencilerinin “dershane” ile ilgili türettikleri metaforlar nelerdir?
3. 8. sınıf öğrencilerinin SBS sürecinde “çalışmak” ile ilgili türettikleri metaforlar nelerdir?
4. 8. sınıf öğrencilerinin SBS’de “başarılı olmak” ile ilgili türettikleri metaforlar nelerdir?
5. 8. sınıf öğrencilerinin SBS’de “başarılı olamamak” ile ilgili türettikleri metaforlar nelerdir?
6. 8. sınıf öğrencilerinin SBS’ye hazırlık sürecinde “öğretmenler” ile ilgili türettikleri metaforlar nelerdir?
7. 8. sınıf öğrencilerinin SBS’ye hazırlık sürecinde “aile” ile ilgili türettikleri metaforlar nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen, o yılın öğretim programlarında belirtilen kazanımları elde etme seviyesinin ölçüleceği Seviye Belirleme Sınavı’nın 8. sınıf öğrencileri tarafından metafor boyutunda nasıl algılandığını belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma tarama modelindedir.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2005). Araştırma verilerinin analizinde ise, mevcut olan bir durumu saptamaya yönelik olduğundan betimsel analiz teknikleri kullanılmıştır. Betimsel analizin amacı, ham verilerin okuyucunun anlayabileceği ve isterlerse kullanabileceği bir biçime sokulmasıdır. Betimsel analizde elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu çözümlemede, görüşme yapılan ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir şekilde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224).

Çalışma Grubu

Çalışma 2011-2012 öğretim yılında Batı Karadeniz’de bulunan A ilinin, X ilçesinde, merkezi konumda olan, öğrencilerinin bir kısmının taşınmalı eğitimle ulaşım sağladığı, orta büyüklükteki bir okulda öğrenim gören 114 8. sınıf öğrencisine uygulanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma öncesi metafor konusuyla ilgili alanyazın incelenmiştir (Aydoğdu, 2008; Balcı, 1999; Cerit, 2008; Çiftçi ve Tangülü, 2013; Demir, 2007; Oğuz, 2009; Özdemir, 2012; Özdemir ve Akkaya, 2013; Yalçın ve Erginer, 2012). Öğrencilere SBS’ye yönelik kavramlar verilerek bir metafor yazmaları istenmiştir. Çalışmada veri toplama aracı hazırlanırken “SBS”, “dersane”, “çalışmak”, “başarma”, “başaramama”, “aile” ve “öğretmen” kavramlarına ilişkin sahip oldukları metaforik algılarını ortaya çıkarmada öğrencilere bu kavramların yazılı olduğu görüş bildirme formu dağıtılmıştır. Daha sonra öğrenciler metaforlarını yazmadan önce metaforlarla ilgili açıklamalar yapılmış ve görüşme formunda şu şekilde yer alan “SBS gibidir/benzer. Çünkü.....” gibi yarı yapılandırılmış soruları tamamlamaları istenmiştir. Bu çalışmalarda “gibi” kavramı genellikle metafor konusu ile metafor kaynağı arasındaki benzerliği daha açık bir şekilde ortaya koymak için kullanılır. “Çünkü” kavramı da katılımcılardan kendi benzetmeleri için sebep veya mantıksal temel üretmeleri istenmesi gerekir (Saban ve diğerleri, 2005). Katılımcıların yarı yapılandırılmış cümle tamamlarken açıklama yapmalarının istenmesinin nedeni, kullanılan metaforun tek başına betimleme yapmak için çoğunlukla yeterli olmaması, üretilen metaforların ne amaçla üretildiğinin bilinmesinin ve yapılan benzetmeler için geçerli bir sebep üretmelerinin istenmesidir (Yalçın ve Erginer, 2012: 234). Öğrencilerden akıllarına ilk gelen metafordan yararlanmak için süre kısa tutulmuştur.

Verilerin Analiz Edilmesi

Elde edilen veriler nitel araştırma tekniklerinden içerik analiziyle elde edilmiş ve değerlendirilmiştir. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük kategorileri ile özetlendiği sistemli, yenilenebilir bir tekniktir (Büyüköztürk, 2009: 269). Öğrencilerin ürettiği metaforlar frekansı yüksek olandan az olana doğru sıralanmış ve her öğrencinin ifade ettiği metaforlar kodlanmıştır (örneğin, köprü, savaş, yüzmek vb). Her bir metaforu temsil eden öğrenci sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanmıştır.

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde ilköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin SBS yönelik ürettikleri metaforlar ve bu metaforlara ait frekanslar yer almaktadır. Tabloların alt kısmında ilköğretim öğrencilerinin ürettikleri metaforlara ait mantıksal dayanakları yer almaktadır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 8.sınıf öğrencilerinin SBS ile ilgili türettikleri metaforlara ilişkin cevaplar tablo 1 ve 2'deki şekildedir:

Tablo 1: SBS ile ilgili türettikleri metafor, frekans ve yüzdeler

	METAFOR	f	%		METAFOR	F	%
1	Hayat	21	18.5	16	İmza atmak	2	1.7
2	Ölüm	10	8.84	17	Hayal	2	1.7
3	Hayalet/canavar	9	7.96	18	Cennet yolu	2	1.7
4	Yarış	8	7.07	19	Eziyet	2	1.7
5	Köprü	8	7.07	20	Deneme	2	1.7
6	Savaş	6	5.3	21	Radar	2	1.7
7	Dönüm Noktası/Kavşak	5	4.42	22	Yüzmek	1	0.88
8	Test çözmek	4	3.5	23	Öğretmen	1	0.88
9	Sırat Köprüsü	4	3.5	24	Bomba	1	0.88
10	At yarışı	3	2.65	25	Ameliyata girmiş yakınımızı beklemek	1	0.88
11	Merdiven	3	2.65	26	Su	1	0.88
12	Korku tüneli	3	2.65	27	Kaktüs	1	0.88
13	Yeniden doğuş	3	2.65	28	Ahtapot	1	0.88
14	Terazi	3	2.65	29	Ahiret	1	0.88
15	Çağdaşlaşmamak	2	1.7	30	Yap-boz	1	0.88

Tablo 1'de görüldüğü üzere ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin ile ilgili türettikleri metaforlar en çoktan en aza liste, metaforu temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi şeklinde verilmiştir.

8. sınıf öğrencileri SBS ile ilgili olarak 30 adet metafor üretmişlerdir. Bu metaforlara baktığımızda en fazla üretilen metafor "hayat" 21 öğrenci (%18.5), "ölüm" 10 öğrenci (%8.84), "hayalet/canavar" 9 öğrenci (%7.96), "yarış" 8 öğrenci (%7.7), "köprü" 8 öğrenci (%7.7), "savaş" 6 öğrenci (%5.3) şeklindedir. SBS ile ilgili üretilen metaforlardan 9'u sadece bir öğrenci tarafından temsil edilmektedir. SBS ile ilgili geliştirilen 30 metafora genel olarak bakıldığında, öğrencilerin SBS'ye yönelik olumsuz ve korku duyan bir algıya sahip oldukları görülmektedir. İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin SBS'ye ilişkin metaforlarından bazı örnekler aşağıdaki şekildedir:

SBS "hayat" gibidir / benzer. Çünkü sınavdan alacağımız sonuç hayatımızı belirleyecektir.

SBS "ölüm" gibidir / benzer. Çünkü öğrenci kazanamazsa hayatının sonunun geleceğini ve her şeyin biteceğini düşünür.

SBS "hayalet/canavar" gibidir / benzer. Çünkü bu sınav öğrencinin gözünde bir canavar kadar korkutucudur.

SBS "köprü" gibidir / benzer. Çünkü ya geçer kurtulursun ya da geçemez olduğun yerde kalırsın.

SBS "yarış" gibidir / benzer. Çünkü herkes bir kazanma ve en iyi olma çabası içerisinde.

SBS "savaş" gibidir / benzer. Çünkü savaşa girmiş gibi oluruz ya kazanır ya kaybederiz.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 8.sınıf öğrencilerinin dersaneler ile ilgili türettikleri metaforlara ilişkin cevaplar tablo 2'deki gibidir:

Tablo 2: Dersaneler ile ilgili türettikleri metafor, frekans ve yüzdeler

	METAFOR	f	%		METAFOR	F	%
1	Okul	27	23.6	14	Banka	3	2.63
2	Yardımcı /destekçi	10	8.77	15	Ölüm	3	2.63
3	Hapishane	9	7.89	16	Pusula	2	1.75
4	Öğretmen	7	6.14	17	Para makinesi	2	1.75
5	İşkence	6	5.26	18	Ağaç	2	1.75
6	Kitap	5	4.38	19	Bozuk plak	2	1.75
7	Yuva/bilgi evi	5	4.38	20	Güneş	2	1.75
8	Kafes	4	3.5	21	Kuran Kursu	1	0.87
9	Evimiz	4	3.5	22	Ayna	1	0.87
10	Test/sınav	4	3.5	23	Yarışma	1	0.87
11	Eğlence yuvası	4	3.5	24	Tamirci	1	0.87
12	Anne/baba	4	3.5	25	Altın	1	0.87
13	Yardım melekleri	3	2.63	26	Yardımcı devletler	1	0.87

Tablo 2'de görüldüğü üzere ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin dersaneler ile ilgili türettikleri metaforlar en çoktan en aza liste, metaforu temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi şeklinde verilmiştir.

8. sınıf öğrencileri dersaneler ile ilgili olarak 26 adet metafor üretmişlerdir. Bu metaforlara baktığımızda en fazla üretilen metafor "okul" 27 öğrenci (%23.6), "yardımcı/destekçi" 10 öğrenci (%8.77), "hapishane" 9 öğrenci (%7.89), "öğretmen" 7 öğrenci (%6.14), "işkence" 6 öğrenci (%5.26), "kitap" 5 öğrenci (%4.38) şeklindedir. Dersaneler ile ilgili üretilen metaforlardan 6'sı sadece bir öğrenci tarafından temsil edilmektedir. Dersaneler ile ilgili geliştirilen 26 metafora genel olarak bakıldığında, öğrencilerin dersanelere yönelik çoğunlukla olumlu ancak kısmen de olumsuz bir algıya sahip oldukları görülmektedir. İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin dersanelere ilişkin metaforlarından bazı örnekler aşağıdaki şekildedir:

Dersaneler "okul" gibidir / benzer. Çünkü okulda işlediğimiz dersler gibi dersanelerde de ders işleriz.

Dersaneler "yardımcı/destekçi" gibidir / benzer. Çünkü sınava hazırlanmamız için bize her türlü yardımı ve desteği verirler.

Dersaneler "hapishane" gibidir / benzer. Çünkü istesek te sene sonuna kadar içinden çıkamıyoruz.

Dersaneler "öğretmen" gibidir / benzer. Çünkü bizi planlı ve programlı bir şekilde çalıştırır.

Dersaneler "işkence" gibidir / benzer. Çünkü devamlı test devamlı deneme bir süre sonra işkenceye dönüşüyor.

Dersaneler "kitap" gibidir / benzer. Çünkü orada istenilen tüm bilgileri öğreniriz.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin SBS'ye çalışmak ile ilgili türettikleri metaforlara ilişkin cevaplar tablo 3'teki şekildedir:

Tablo 3: SBS'ye çalışmak ile ilgili türettikleri metafor, frekans ve yüzdeler

	METAFOR	f	%		METAFOR	f	%
1	Eziyet/işkence	13	11.5	17	Rahatlamak/kurtuluş	3	2.65
2	Korku filmi	10	8.84	18	Savaşmak	3	2.65
3	Ölüm	6	5.3	19	Savaşa hazırlık	3	2.65
4	Zoru başarmak	6	5.3	20	Hapishane	3	2.65
5	Merdiven	5	4.42	21	Kabus görmek	2	1.7
6	Kaderimizi belirlemek	5	4.42	22	Terazi	2	1.7
7	Karınca	5	4.42	23	Stres küpü	2	1.7
8	Antrenman	4	3.5	24	Takıntı	2	1.7
9	Dağa tırmanmak	4	3.5	25	Kuş	2	1.7
10	Arı	4	3.5	26	Test çözmek	2	1.7
11	Sınav	4	3.5	27	Temizlik yapmak	2	1.7
12	Yarış	4	3.5	28	Boşlukta kaybolmak	2	1.7
13	Yarışa hazırlık	3	2.65	29	İnek	1	0.88
14	Heyecan	3	2.65	30	Namaz kılmak	1	0.88
15	Ders çalışmak	3	2.65	31	Ezber yapmak	1	0.88
16	Tarım	3	2.65	32			

Tablo 3'te görüldüğü üzere ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin SBS'ye çalışmak ile ilgili türettikleri metaforlar en çoktan en aza liste, metaforu temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi şeklinde verilmiştir.

8. sınıf öğrencileri SBS'ye çalışmak ile ilgili olarak 31 adet metafor üretmişlerdir. Bu metaforlara baktığımızda en fazla üretilen metafor "eziyet/işkence" 13 öğrenci (%11.5), "korku filmi" 10 öğrenci (%8.84), "ölüm" 6 öğrenci (%5.3), "zoru başarmak" 6 öğrenci (%5.3), "merdiven" 5 öğrenci (%4.42), "kaderimizi belirlemek" 5 öğrenci (%4.42), "karınca" 5 öğrenci (%4.42) şeklindedir. SBS'ye çalışmak ile ilgili üretilen metaforlardan 3'ü sadece bir öğrenci tarafından temsil edilmektedir. SBS'ye çalışmak ile ilgili geliştirilen 31 metafora genel olarak bakıldığında, öğrencilerin SBS'ye çalışmaya yönelik genel anlamda olumsuz ve korku verici bir anlayışa sahip oldukları görülmektedir. İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin SBS'ye çalışmaya ilişkin metaforlarından bazı örnekler aşağıdaki şekildedir:

SBS'ye çalışmak "eziyet/işkence" gibidir / benzer. Çünkü çalışma isteğimiz olmasa bile çalışmak zorunda kalıyoruz.

SBS'ye çalışmak "korku filmi" gibidir / benzer. Çünkü sürekli yapamama korkusu taşırız.

SBS'ye çalışmak "zoru başarmak" gibidir / benzer. Çünkü çok çalışırsak istediğimiz sonucu elde ederiz.

SBS'ye çalışmak "ölüm" gibidir / benzer. Çünkü hayatımız sınava bağlıdır.

SBS'ye çalışmak "kaderimizi belirlemek" gibidir / benzer. Çünkü sınavdan alacağımız netice geleceğimizi belirler.

SBS'ye çalışmak "merdiven" gibidir / benzer. Çünkü bizi adım adım sınava taşır.

SBS'ye çalışmak "karınca" gibidir / benzer. Çünkü durmadan yorulmadan çalışırız.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

8. sınıf öğrencilerinin SBS'de başarılı olmak ile ilgili türettikleri metaforlara ilişkin cevaplar tablo 4'teki gibidir:

Tablo 4: SBS'de başarılı olmak ile ilgili türettikleri metafor, frekans ve yüzdeler

	METAFOR	f	%		METAFOR	F	%
1	Hayata yeniden başlamak	11	9.9	14	Araba almak	3	2.7
2	Zafer kazanmak	10	9	15	Tükenmez kalem	3	2.7
3	İyi bir gelecek	9	8.1	16	İlaç	2	1.8
4	Hediye almak /ödül	8	7.2	17	Hayal/rüya	2	1.8
5	Uçmak	6	5.4	18	Çikolata	2	1.8
6	Cennet	6	5.4	19	Gol atmak	2	1.8
7	Kuş/kelebek olmak	5	4.5	20	Şeker	2	1.8
8	Yarışı kazanmak	5	4.5	21	Başarılı olmak	2	1.8
9	Sevinç/mutluluk	5	4.5	22	Sürpriz/mucize	2	1.8
10	En iyi olmak	5	4.5	23	Hazine	2	1.8
11	Meyve toplamak	5	4.5	24	Paraşütten atlamak	2	1.8
12	Engelleri aşmak	5	4.5	25	Aslan	2	1.8
13	Zirveye ulaşmak	4	3.6	26	Mücevher	1	0.9

Tablo 4'te görüldüğü üzere ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin SBS'de başarılı olmak ile ilgili türettikleri metaforlar en çoktan en aza liste, metaforu temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi şeklinde verilmiştir.

8. sınıf öğrencileri SBS'de başarılı olmak ile ilgili olarak 26 adet metafor üretmişlerdir. Bu metaforlara baktığımızda en fazla üretilen metafor "Hayata yeniden başlamak" 11 öğrenci (%9.9), "zafer kazanmak" 10 öğrenci (%9), "iyi bir gelecektir" 9 öğrenci (%8.1), "hediye almak/ödül" 8 öğrenci (%7.2), "uçmak" 6 öğrenci (%5.4), "cennet" 6 öğrenci (%5.4) şeklindedir. SBS'de başarılı olmak ile ilgili üretilen metaforlardan 3'ü sadece bir öğrenci tarafından temsil edilmektedir. SBS'de başarılı olmak ile ilgili geliştirilen 26 metafora genel olarak bakıldığında, öğrencilerin SBS'de başarılı olmayı keskin ifadelerle olmak ya da olmamak şeklinde çok fazla önemsedikleri görülmektedir. İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin SBS'de başarılı olmaya ilişkin metaforlarından bazı örnekler aşağıdaki şekildedir:

SBS'de başarılı olmak "hayata yeniden başlamak" gibidir / benzer. Çünkü sınavda başarılı olunca yeniden doğmuş gibi çok mutlu oluruz.

SBS'de başarılı olmak "zafer kazanmak" gibidir / benzer. Çünkü bütün çalışmalarımız sonucunda istediğimizi almaktır.

SBS'de başarılı olmak "iyi bir gelecek" gibidir / benzer. Çünkü sınavdan aldığımız iyi sonuç iyi bir geleceğe sahip olmamızı sağlar.

SBS'de başarılı olmak "hediye almak/ödül" gibidir / benzer. Çünkü başarılı olmamız bizim için aldığımız en güzel hediyedir, ödüdür.

SBS’de başarılı olmak “uçmak” gibidir / benzer. Çünkü sınavda başarılı olursak kuş gibi özgür olur uçarız.

SBS’de başarılı olmak “cennet” gibidir / benzer. Çünkü insan başarılı olunca mutluluktan kendini cennette gibi hisseder.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

8. sınıf öğrencilerinin SBS’de başarılı olamama ve başaramama korkusu ile ilgili türettikleri metaforlara ilişkin cevaplar tablo 5’teki şekildedir:

Tablo 5: SBS’de başarılı olamama ve başaramama korkusu ile ilgili türettikleri metafor, frekans ve yüzdelere

	<i>METAFOR</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		<i>METAFOR</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
1	Ölüm/ölüm korkusu	26	23.4	15	Savaş kaygısı	3	2.7
2	Kabus	11	9.9	16	Denizde boğulmak	2	1.8
3	Hayalet/canavar	7	6.3	17	Mezar	2	1.8
4	Heyecan	6	5.4	18	Gece	2	1.8
5	Cennet ve cehennem	5	4.5	19	Yolun sonu	2	1.8
6	Uçurumdan düşmek	4	3.6	20	Yakınımızı kaybetmek	2	1.8
7	Mücadeleyi kaybetmek	4	3.6	21	Korkaklık	2	1.8
8	Zulüm/işkence	4	3.6	22	Sivri biber	2	1.8
9	Hastalık	4	3.6	23	Böcek	2	1.8
10	Yol ayrımı	3	2.7	24	Eviden kaçmak/umutsuzluk	2	1.8
11	Umutsuz yolcu	3	2.7	25	Sinir küpü	2	1.8
12	Sırat köprüsü	3	2.7	26	Küresel ısınma	1	0.9
13	Silgi	3	2.7	27	Maç yapmak	1	0.9
14	Deprem	3	2.7	28			

Tablo 5’te görüldüğü üzere ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin SBS’de başarılı olamama ve başaramama korkusu ile ilgili türettikleri metaforlar en çoktan en aza liste, metaforu temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi şeklinde verilmiştir.

8. sınıf öğrencileri SBS’de başarılı olamama ve başaramama korkusu ile ilgili olarak 27 adet metafor üretmişlerdir. Bu metaforlara baktığımızda en fazla üretilen metafor “ölüm/ölüm korkusu” 26 öğrenci (%23.4), “kabus” 11 öğrenci (%9.9), “hayalet/canavar” 7 öğrenci (%6.3), “heyecan” 6 öğrenci (%5.4), “cennet/cehennem” 5 öğrenci (%4.5) şeklindedir. SBS’de başarılı olamama ile ilgili üretilen metaforlardan 2’si sadece bir öğrenci tarafından temsil edilmektedir. SBS’de başarılı olamama ve başaramama korkusu ile ilgili geliştirilen 27 metafora genel olarak bakıldığında, öğrencilerin SBS’de başarılı olamama ve başaramama korkusunu olumsuz, aşırı kaygı verici bir durum ve ölüm-kalım mücadelesi şeklinde gördükleri ifade edilebilir. İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin SBS’de başarılı olamama ve başaramama korkusuna ilişkin metaforlarından bazı örnekler aşağıdaki şekildedir:

SBS’de başarılı olamama ve başaramama korkusu “ölüm/ölüm korkusu” gibidir / benzer. Çünkü başaramadığımız an hayat bizim için bittiğini düşünürüz.

SBS’de başarılı olamama ve başaramama korkusu “kabus” gibidir / benzer. Çünkü bu sınavı başaramamak kabus gibi insana korku verir.

SBS’de başarılı olamama ve başaramama korkusu “hayalet/canavar” gibidir / benzer. Çünkü başarılı olamamak bizi canavar görmüş kadar korkutur.

SBS’de başarılı olamama ve başaramama korkusu “heyecan” gibidir / benzer. Çünkü heyecan insanın içinde bir korku ve umutsuzluk hissi oluşturur.

SBS’de başarılı olamama ve başaramama korkusu “cennet ve cehennem” gibidir / benzer. Çünkü çok çalışır iyi sonuç alırsan cennete, çalışmaz kötü sonuç alırsan cehenneme gitmiş gibi olursun.

Altıncı alt probleme ilişkin bulgular ve yorumlar

8. sınıf öğrencilerinin SBS’ye hazırlık sürecinde öğretmenler ile ilgili türettikleri metaforlara ilişkin cevaplar tablo 6’daki gibidir:

Tablo 6: SBS’ye hazırlık sürecinde öğretmenler ile ilgili türettikleri metafor, frekans ve yüzdeler

	METAFOR	f	%		METAFOR	f	%
1	Anne/baba/ailemiz	16	14.5	15	At bakıcısı	2	1.8
2	Kitap	13	11.8	16	Ağaç	2	1.8
3	Melek	12	10.9	17	Vezir	2	1.8
4	Hazine/bilgi küpü	8	7.2	18	Dert ortağı	2	1.8
5	Arkadaş	7	6.36	19	Bozuk plak	2	1.8
6	Komutan	5	4.5	20	Yarışmacı	2	1.8
7	Kahraman/Süpermen	4	3.6	21	Dedektif	2	1.8
8	Doktor	4	3.6	22	Kuş	2	1.8
9	Kaptan	4	3.6	23	Robot	1	0.90
10	Polis	4	3.6	24	Güneş	1	0.90
11	Canavar/öcü	3	2.7	25	Dede	1	0.90
12	Çiçek	3	2.7	26	Bilgisayar	1	0.90
13	Mum	3	2.7	27	Bahçıvan	1	0.90
14	Gardiyan	3	2.7	28			

Tablo 6’da görüldüğü üzere ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin SBS’ye hazırlık sürecinde öğretmenler ile ilgili türettikleri metaforlar en çoktan en aza liste, metaforu temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi şeklinde verilmiştir.

8. sınıf öğrencileri SBS’ye hazırlık sürecinde öğretmenler ile ilgili olarak 27 adet metafor üretmişlerdir. Bu metaforlara baktığımızda en fazla üretilen metafor “anne/baba/ailemiz” 16 öğrenci (%14.5), “kitap” 13 öğrenci (%11.8), “melek” 12 öğrenci (%10.9), “hazine/bilgi küpü” 8 öğrenci (%7.2), “arkadaş” 7 öğrenci (%6.36) şeklindedir. SBS’ye hazırlık sürecinde öğretmenler ile ilgili üretilen metaforlardan 5’i sadece bir öğrenci tarafından temsil edilmektedir. SBS’ye hazırlık sürecinde öğretmenler ile ilgili geliştirilen 27 metafora genel olarak bakıldığında, öğrencilerin SBS’ye hazırlık sürecinde öğretmenleri olumlu tasvirlerle önemli bir unsur kabul ettikleri görülmektedir. İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin SBS’ye hazırlık sürecinde öğretmenler ile ilgili metaforlarından bazı örnekler aşağıdaki şekildedir:

SBS’ye hazırlık sürecinde öğretmenler “anne/baba/ailemiz” gibidir / benzer. Çünkü bize sürekli yardımcı olurlar ve iyiliğimizi isterler.

SBS'ye hazırlık sürecinde öğretmenler "kitap" gibidir / benzer. Çünkü sahip oldukları bilgiyi bize aktararak bizi geliştirirler.

SBS'ye hazırlık sürecinde öğretmenler "melek" gibidir / benzer. Çünkü bize cesaret verir ve yardım ederler.

SBS'ye hazırlık sürecinde öğretmenler "hazine/bilgi kütüğü" gibidir / benzer. Çünkü bize bildiklerini anlatırlar ve bilemediklerimizi de öğretirler.

SBS'ye hazırlık sürecinde öğretmenler "arkadaş" gibidir / benzer. Çünkü her zaman bizimle yakın bir ilişki kurarlar.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

8. sınıf öğrencilerinin SBS'ye hazırlık sürecinde aile öğretmenler ile ilgili türettikleri metaforlara ilişkin cevaplar tablo 7'deki şekildedir:

Tablo 7: SBS'ye hazırlık sürecinde aile ile ilgili türettikleri metafor, frekans ve yüzdeler

	<i>METAFOR</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		<i>METAFOR</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
1	Melek	21	18.9	16	Taraftar	2	1.8
2	Öğretmen	20	18	17	Doktor	2	1.8
3	Dostlarım/arkadaşlarım	11	9.9	18	Egzoz	2	1.8
4	Barut/bomba	9	8.1	19	Tilki	2	1.8
5	Robot/papağan	5	4.5	20	Ağaç	2	1.8
6	Öcü/canavar	3	2.7	21	Kılavuz	1	0.9
7	Avukat	3	2.7	22	Kurt	1	0.9
8	Yardımcı/destekçi	3	2.7	23	Şeytan	1	0.9
9	Gergin/stres kütüğü	3	2.7	24	İlaç	1	0.9
10	Gardiyan	3	2.7	25	Sadrazam	1	0.9
11	Müfettiş	3	2.7	26	Havai fişek	1	0.9
12	Yönetmen	2	1.8	27	Baskın gen	1	0.9
13	Ömür törpüsü	2	1.8	28	Yeni doğmuş bebek	1	0.9
14	General/komutan	2	1.8	29	Vezir	1	0.9
15	Muhafız	2	1.8	30	Öğrenci	1	0.9

Tablo 7'de görüldüğü üzere ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin SBS'ye hazırlık sürecinde aile ile ilgili türettikleri metaforlar en çoktan en aza liste, metaforu temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi şeklinde verilmiştir.

8. sınıf öğrencileri SBS'ye hazırlık sürecinde aile ile ilgili olarak 30 adet metafor üretmişlerdir. Bu metaforlara baktığımızda en fazla üretilen metafor "melek" 21 öğrenci (%18.9), "öğretmen" 20 öğrenci (%18), "dostlarım/arkadaşlarım" 11 öğrenci (%9.9), "barut/bomba" 9 öğrenci (%8.1), "öcü/canavar" 5 öğrenci (%4.5), "robot/papağan" 5 öğrenci (%4.5) şeklindedir. SBS'ye hazırlık sürecinde aile ile ilgili üretilen metaforlardan 10'u sadece bir öğrenci tarafından temsil edilmektedir. SBS'ye hazırlık sürecinde aile ile ilgili geliştirilen 30 metafora genel olarak bakıldığında, öğrencilerin SBS'ye hazırlık sürecinde aileyi çoğunlukla destekleyici ve motive edici önemli bir unsur olarak görmektedirler. Bunun yanında kısmen olumsuz, kaygı verici bir şekilde tasvir edenlerde bulunmaktadır. SBS'ye hazırlık sürecinde aile ile ilgili metaforlarından bazı örnekler aşağıdaki şekildedir:

SBS'ye hazırlık sürecinde ailem "melek" gibidir / benzer. Çünkü beni üzecek şey yapmazlar, benim iyi bir liseye gitmemi isterler.

SBS'ye hazırlık sürecinde ailem "öğretmen" gibidir / benzer. Çünkü başarılı olmamız için çok çalışırlar ve iyi bir hayatımızın olmasını isterler.

SBS'ye hazırlık sürecinde ailem "dostlarım/arkadaşlarım" gibidir / benzer. Çünkü bana kötü zamanımda bile destek verirler.

SBS'ye hazırlık sürecinde ailem "barut/bomba" gibidir / benzer. Çünkü çalışmadığımda her an patlamaya hazırlardır.

SBS'ye hazırlık sürecinde ailem "robot/papağan" gibidir / benzer. Çünkü sürekli bana SBS'yi hatırlatır ve beni strese sokarlar.

SONUÇ ve TARTIŞMA

- 8.sınıf öğrencilerinin "SBS sınavı" ile ilgili türettikleri metaforlara bakıldığında, öğrencilerin sınava ilişkin olarak olumsuz, gerilimi yüksek ve sınavı çok fazla önemser bir tutum içerisine girdikleri şeklinde yorumlanabilir. Özellikle hayati unsurlar, rekabete dayalı ve sıra dışı tasvirlerin çokluğu, SBS'nin öğrencilerin zihninde olumlu bir imaja sahip olmadığının göstergesi şeklinde kabul edilebilir.
- 8.sınıf öğrencilerinin "dershaneler" ile ilgili türettikleri metaforlar incelendiğinde, öğrencilerin çoğunlukla dershaneleri olumlu yönde amacına uygun bir nitelikte tasvir ettikleri ifade edilebilir. Dershanelerin özellikle okula ilişkin unsurlarla özdeşleştirilmesi göze çarpmaktadır. Bunun yanında "hapishane, kafes" gibi tasvirlerle dershaneleri farklı bakış açısıyla nitelendiren öğrencilerin de dershanelerin sınav sürecine olumsuz bir katkı yaptığı şeklinde bir algıya sahip oldukları söylenebilir.
- 8.sınıf öğrencilerinin "SBS'ye çalışmak" ile ilgili türettikleri metaforlara bakıldığında, SBS sınavına çalışmayı korku verici, meşakkatli zorlu bir yol olarak algıladıklarını söyleyebiliriz. Bu da kısa süreli telafisi olmayan bu sınavın öğrencilerin zihninde oluşturduğu olumsuz etkiyi anlama açısından önemli bir gösterge olarak kabul edilebilir.
- 8.sınıf öğrencilerinin "SBS'de başarılı olmak" ile ilgili türettikleri metaforlar incelendiğinde, sınavın arzettiği öneme ilişkin çocuklar tarafından bir kırılma noktası ve önemli bir dönemeç şeklinde algılandığı ifade edilebilir. Bu açıdan bakıldığında sınavda başarılı olmanın öneminin çocuklar tarafından önemli ölçüde kavrandığı söylenilebilir.
- Öğrencilerinin "SBS'de başarılı olamama ve başaramama korkusu" ile ilgili türettikleri metaforlara bakıldığında, keskin ayrımlarla yapılan benzetimler, öğrencilerin sınav sonucuna ilişkin büyük bir stres ve korku yaşadıklarını gözler önüne sermektedir. Sınav sonucunu bir nevi olmak ya da olmamak gibi algılamaları bunun en önemli göstergesidir.

- Öğrencilerinin “SBS’ye hazırlık sürecinde öğretmenler” ile ilgili türettikleri metaforlar incelendiğinde, öğrencilerin sınav sürecinde öğretmenleri, olumlu kavramlarla özdeşleştirmeleri onları önemli bir değer kabul ettikleri ve sınavın temel unsurlarından biri olarak gördükleri şeklinde yorumlanabilir.
- Öğrencilerinin “SBS’ye hazırlık sürecinde aile” ile ilgili türettikleri metaforlara bakıldığında, sınav sürecinde öğrencilerin, başarılı olma noktasında en önemli destekçilerden biri olarak aileyi gördüklerini ve başarıya giden yolun aileden geçtiği inancına sahip olduğunu söyleyebiliriz. Bunun yanında yapılan farklı tasvirlerle de öğrencilerin aileyi olumsuz bir etken olarak gördüklerini de ifade edebiliriz. Bu tasvirlerin içeriğine bakıldığında, ailelerin öğrenci üzerinde aşırı bir baskı kurduğu yorumu yapılabilir.

Sonuç olarak; SBS diye adlandırdığımız bu sınavın öncesi, sonrası ve sürece dahil olan diğer unsurlarla birlikte öğrencilerin zihinlerinde ne tür bir etki oluşturduğu üretilen metaforlar sayesinde araştırma sonuçlarında görülmektedir. Sonuçların ortaya çıkardığı gerçeklere dayalı olarak aşağıda belirtilen önerilerde bulunulabilir:

- Bu çalışmada tespit edilen metaforlar başta MEB yetkilileri tarafından dikkate alınarak şu anda yapılmak da olan “Temel Öğretimden Orta Öğretime Geçiş (TEOG)” sistemi ile ilgili öğrencide meydana gelebilecek olumsuz durumların ortadan kaldırılması için gerekli tedbirlerin alınması sağlanabilir.
- Öğrencilerin bu sınava karşı metaforik algıları konusunda öğrenci velileri ve ders öğretmenleri çeşitli seminerlerle bilgilendirilebilir.
- Çalışmada tespit edilen metaforlar okul rehberlik hizmetleri tarafından dikkate alınarak, öğrencilerimizin sınav sürecinden olumsuz etkilenmemesi sağlanmaya çalışılabilir.
- Bu konuda araştırma evreni geniş tutularak, değişik eğitim bölgelerinde çok sayıda okuldan örneklem grubuyla TEOG’la ilgili de metafor araştırması yapılarak daha sağlıklı sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKÇA

Aşıcı, M., Baysal, Z. N. ve Şahenk Erkan, S. S. (2012). Türkiye’de Yapılan 2009 PISA ve Seviye Belirleme Sınavındaki (SBS) Okuma Becerileri Sorularının Karşılaştırılması. 3rd International Conference on New Trends in Education and Their Implications 26-28 April, 2012 Antalya-Turkey.

Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim Okullarının Öğrenci ve Öğretmenlerin Sahip Oldukları Okul Algıları İle İdeal Okul Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analizi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Bal, Ö. (2011). Seviye Belirleme Sınavı (SBS) Başarısında Etkili Olduğu Düşünülen Faktörlerin Sıralama Yargıları Kanunıyla Ölçeklenmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, Kış 2011, 2(2), 200-209.

- Balcı, A. (1999). *Metaphorical Images of School: School Perceptions of Students, Teachers and Parents From Four Selected Schools (in Ankara)*. Yayınlanmamış doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, A. (2003). Eğitim Örgütlerinde Yeni Bakış Açıları: Kuram-Araştırma İlişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 33, 26-61.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi
- Cerit, Y. (2008). Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Müdür Kavramı İle İlgili Metaforlara İlişkin Görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 3-13.
- Çepni, S. ve Çil, E. (2010). *Yeni Fen ve Teknoloji programı (Tanıma, Planlama, Uygulama ve SBS ile İlişkilendirme) İlköğretim 1. ve 2. Kademe Öğretmen El kitabı*. Ankara: PegemA Yayıncılık,
- Çiftçi, B. ve Tangülü, Z. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Atatürk İlkeleri Hakkındaki Metaforik Algıları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, Volume 5, Issue 8, p. 381-395.
- Demir, C. E. (2007). Metaphors As a Reflection of Middle School Students' Perception of School: A Cross Cultural Analysis. *Educational Research and Evaluation*, 13(2), 89-107.
- Demirel, Ö. (2008). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. (11. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- EARGED. (2010). *Seviye Belirleme Sınavlarının değerlendirilmesi*, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MEB. (2008). *64 Soruda Ortaöğretime Geçiş Sistemi ve Seviye Belirleme Sınavı Örnek Sorular*. Eğitimi Araştırma Geliştirme Dairesi (EARGED), Ankara: MEB Yayınları.
- Morgan, G. (1997). *Yönetim ve Örgüt Teorilerinden Metafor*. (Çev. G. Bulut). İstanbul: Mess.
- Mustafa, M. (2013). Öğrencilerin Seviye Belirleme Sınavındaki Başarısına Etki Eden Unsurların Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14, Sayı 1, 67-83.
- Oğuz, A. (2009). Öğretmen Adaylarına Göre Ortaöğretim Öğretmenlerini Temsil Eden Metaforlar. *Millî Eğitim*, 182, 36-56.

- Özdemir, M. (2012). Lise Öğrencilerinin Metaforik Okul Algılarının Çeşitli Değişkenler Bakımından İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, Cilt 37, Sayı 163.
- Özdemir, S. ve Akkaya, E. (2013). Genel Lise Öğrenci ve Öğretmenlerinin Okul ve İdeal Okul Algılarının Metafor Yoluyla Analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2013, Cilt 19, Sayı 2, ss: 295-322.
- Saban, A., Koçbeker, B. N. ve Saban, A. (2005). "Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforlar", XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 28-30 Eylül- Denizli.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 281-326.
- Saban, A. (2011). Prospective Computer Teachers' Mental Images About The Concepts of School and Computer Teacher. *Educational Science Theory and Practise*, 11(1), 435-446.
- Yalçın, M. ve Erginer, A. (2012). İlköğretim Okullarında Okul Müdürlerine İlişkin Metaforik Algılar. 1. Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi, Volume/Cilt 1, Number/Sayı 2, 2012, 229-256.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (6. basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The exams are used with various purposes in most of the countries in the world. Turkey is a country which has exam variations in terms of purposes of usage (Balcı, 2011: 200). The Primary Stage Placement Test (PT) which was prepared by Ministry of Education (MOE) and implemented at the national level in 2009 has been concerned with placement more than rating and accordingly elimination. The purpose of the exam is to place the students who want to continue to a higher institution according to their score (Aşıcı vd., 2012: 1051).

The question "How should the Placement Test be?" is a matter of debate which is constantly on agenda. Different people offer different perspectives with respect to this exam which holds an important place in the transition to secondary school. The problems about this exam which has led a number of discussions for many years has not been solved yet. As of 2013, MOE has introduced a new exam system named TBSE by repealing the PT. According to Transition From Basic Education to Secondary Education, the students will be subject to a total 12 exams in 1st and 2nd semesters about Turkish, Maths, Science, T.R Revolution History and Kemalism, Religious Culture and Moral Knowledge and Foreign Languages. Transition to such a system in a period when the Placement Test has been criticized has revealed the importance of the results of the research in this area again.

It is very important to explain the concept of "metaphor" to demonstrate the research problem in this study better. Metaphor is to explain the unknown with the support of the known and make a phenomenon known based on its analogies (Balci, 2003: 30).

It has been observed that there is not any research that examine the perception of the students in metaphor size for both the PT and the TBSE which has been put into practice in 2013 for the first time. When viewed from this perspective, the metaphorical perception of PT and this exam by the students is an important issue. In our research, it is intended to reveal the metaphorical senses of the 8th grade student for PT.

Method

In the analysis of research data, descriptive analysis techniques have been used as it is for detecting a current condition. The purpose of the descriptive analysis is to introduce the raw data into a format that can be understood by the reader and used if they wish. The data which have been obtained in a descriptive analysis are summarized and interpreted according to the predetermined theme. In this analysis, the direct quotations are included to reflect the views of the individuals who are interviewed and observed strikingly (Yıldırım ve Şimsek, 2008: 224).

The study has been applied on 114 8th grade students who study at a middle size school which is located in the center and the most of the students of which use mobile education in X province of A city which is located in Western Black Sea in 2011- 2012 school year.

The students have been given to the concepts relating PT and asked to write metaphor. Then, before the students has written their metaphors, the explanations about metaphors have been made and they have been asked to complete the semi- structured questions like " SBS is like.../ similar. Because.... " in the interview form. In these studies, the concept of "like" is often used to reveal the similarity between the metaphor source and metaphor subject more clearly. The concept of "because" is used to ask the participants to produce reasons or logical basis for their own metaphors (Saban and the others, 2005).

The data have been acquired and evaluated by the content analysis which is one of the qualitative research techniques. Content analysis is a systematic and renewable technique in which some words of a text are summarized with its smaller categories with specific rules-based codes (Büyüköztürk, 2009: 269).

Findings and Conclusion

8th grade students have produced 30 metaphors regarding PT. When we look at these metaphors, it is as follows ; the most over-produced metaphor is "life" with 21 students (18.5%), "death" with 10 students (8.84%), " ghost /monster" with 9 students (7.96%), "race" with 8 students (7.7%) , "bridge" with 8 students (7.7%), "war" with 6 students (5.3 %). It has been observed that they have produced 26 metaphors regarding courses. When we look at these metaphors, it is as follows; the most over-produced metaphor is "school" with

27 students (23.6%), "helper/ supporter" with 10 students (8.77%), "prison" with 9 students (7.89%), "teacher" with 7 students (6.14%), "torture" with 6 students (5.26%), "book" with 5 students (4.38%). It has been seen that 8th grade students have produced 31 metaphors regarding studying for PT, 26 metaphors regarding being successful in PT, 27 metaphors regarding fear of failure and inability to be successful, 27 metaphors about teacher and 30 metaphors about parents in the process preparation for PT.

Suggestions

When the metaphors that have been produced by the 8th grade Secondary School students for "PT" are viewed, it is interpreted that they are in an attitude which is negative, stressful and they care about the exam too much. When the metaphors relating courses are analyzed, it can be expressed that the students describe the courses in a positive way and as the places that serve their purposes. It is outstanding that they associate the courses with the school-related elements. When the metaphors that have been formed by the students about studying for PT, we can say that they perceive the process of studying for the exam as a fearful, arduous and tough road. When the metaphors that the students have produced about "being successful in PT" are examined, it can be said that the students perceive it as a breaking point regarding the importance of the exam and an important turning point. When viewed from this perspective, it can be said that the importance of being successful in the exam has been understood by the students significantly. When we look at the metaphors which have been produced by Secondary School 8th grade students regarding "inability to be successful in PT and fear of failure", the sharp differences between the metaphors have revealed that they have stress and fear for the results of the exam. That they perceive the result of the exam as to be or not to be issue is the most important indicator of this. Again, when the metaphors produced by the students about the teachers in the process of PT preparation are examined, that the students associate the teacher with positive concepts can be interpreted as they accept them as significant values and consider them as one of the basic elements of the exam. Finally, when we look at the metaphors produced by the students about "the parents in the process of PT preparation", we can say that they consider their parents as one of the most important supporters for success during the exam and they believe that the road to success can be taken with parents. Besides, with the different descriptions, we can express that the students has also consider their parents as a negative factor. Considering the content of this description, it can be interpreted that the parents cause too much pressure on the students.

As a result; what kind of effects has the exam which we call as PT with its other elements that are involved in the process on the students minds before, after and during it has been seen in the research results through metaphors.